

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

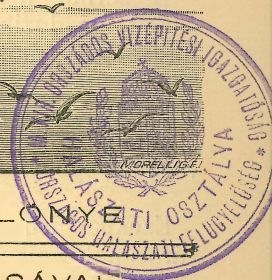
A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISZTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

KIADJA: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” BUDAPESTEN,
IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek.)

Az „Országos Halászati Egyesület” tagjai ingyen kapják.

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Báthory-utca 7. sz.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 8 K. Félévre 3 K.

A német halkereskedelem tagolása és eszközei.

(5. Folytatás.)

— Irta: Landgraf János. —

A kiskereskedelem a nagy és gyakran naponként változó árhullámzást azzal igyekszik kiegyenlíteni, hogy emelkedő engros-árak esetén — beéri kevesebb haszonnal és saját árait csak apránként emeli, hanyatló engros-árak mellett ellenben igyekszik a magas árakat mentől tovább föntartani. Nyereségüket teljes lehetetlen megállapítani, leginkább azért, mert mint jeleztem, az üzletek nagyon is eltérően vannak szervezve s a milliókkal dolgozó nagykereskedőtől — ki detail-árúszítással csak mellékesen foglalkozik, — le egész a halaskofáig mindenféle változatot találunk.

Említésre méltó csak az, hogy a nagyobb detail-kereskedők, főleg a kik a város több pontján tartanak fenn üzleteket, majdnem kivétel nélkül az aukción is és a nagykereskedőtől szerzik portékájukat, minél fogva nagyban és egészben a nagykereskedőtől függenek.

Még inkább ezekre vannak utalva azok a kiskereskedők, a kiknek szerény eszközei eleve kizárják a nagyobb készletek szerzését és raktáron való tartását, a kik tehát csakis napi szükségleteik megvásárlására szorítkoznak. Az ilyenek személyzete többnyire egy-egy halárusból, esetleg az ezt teljesítő feleségből állván, már idő hiányában sem teheti azt, hogy délelőtti 10 óráig a piacon álldogolva lesse, mikor akad az aukción olyan parti, mely az ő igényeit kielégíti s a melyre ajánlatot tehet. Hozzájárul ehhez az a körülmény, hogy az ilyen kereskedő rendszerint nagyon is rá van szorulva a hitelre. Ilyent pedig csak a nagykereskedőtől kaphat, mert az aukción készpénzzel kell fizetnie.

Am, ha aztán ily viszonyba jut valamelyik nagyczéggel, akkor ez önkénytelenül megköveteli tőle, hogy a szükségleteit egyedül tőle szerezzé s bizonyára megtagadná a hitelt akkor, ha szükségletének zömét az aukción vásárolná.

A berlini czímkönyv szerint jelenleg ott 134 halkereskedő van, a kik között 5—6 határozottan nagykereskedőnek tekintendő. Ezekhez számítandó a külvárosokban települt 28 halkereskedés. Ez utóbbiak között állítólag olyanok is vannak, a melyek berlini czégek filiálisainak tekintendők, viszont azonban igen sok üzletben árulnak még halakat, a melyek nem a halasüzletek között vannak kimutatva.

A vásárcsarnokokban 19 olyan czég van, a melyik több helyen árusít halat. Végre van még vagy 200 olyan halaskofa, a ki a hallal házaló kereskedést folytat.

A vásárcsarnokokban az árusító helyek után fizetendő helypénzt az 1898 január 1-én kelt tarifa állapítja meg. E szerint fizetendő négyzet méterenként:

	havi-bérletnél	napi-bérletnél
	p f e n n i g	
Édesvízi halakért — vízfogyasztáson kívül	30	35
Tengeri halakért, osztrigakagyló, homár és rákéért	20	30
Pinczehelyiségben levő raktárkéért	5	10
Fagyasztóhelyiségben	50	100

Ezenkívül az édesvízi halak részére szükséges vízért s a vízmérő használatáért fizetendő:

a) a havi bérlők köbméterenkint 16 pfenninget, legalább azonbanként és vízmérőnkint 32 pfenninget,

b) a napi árusítók haltartó edényenként 5 pfenninget, legalább azonban 30 pfenninget naponként, betudva ebbe a vízmérő használati díját is.

Az egyes árusító helyek nagysága 4, 5, 6 m² szokott lenni. E díjakat naponként szedik be, a bérlők azonban előzetesen 25 márka biztosítékot tartoznak befizetni.

Berlin halkereskedelmében új és nevezetes jelenséget képviselnek a nemrégiben alakult tengeri halászati társulatok. (Hochseefischereigesellschaft). Ilyen ez ideig kettő alakult, de azok közül az egyik már régebben

felszámolt, úgy, hogy ez időszerint csak a *Nordseefischerei-gesellschaft* áll fenn 6 fióküzlettel.

Ez a hatalmas társulat 3 millió mark alaptőkével és 30-nál több gőzhajóval rendelkezik. Nordenhamban saját halászkikötővel bír, közvetlen vasutösszeköttetéssel és csomagoló csarnokaiban gyorsárú feladással. Ma már nemcsak Németország nagyobb városaiban, de Bécsben is hatalmas fióküzletei vannak, a hová saját külön hűtőkocsijaiban szállítják a halakat.

A berlini üzletek heti forgalma 400—1100 mázsa között ingadozik. A nagyközönség az ezen vállalat által forgalomba hozott halat nemcsak a vállalat árusító helyein, de boltokban is kaphatja, valamint azáltal is, hogy rendelésre a házhoz szállítják az árut, a mit kiváltképpen a szállodák és étkezőhelyek tulajdonosai vesznek igénybe.

* * *

Ezekben ismertette a német birodalom fő- és székvárosának halkereskedelmét, szabadjon még röviden az abban rejlő főbb tanulságokra is kiterjeszkedni.

Mindenféle kereskedelem tudvalevőleg a termelő és fogyasztó között azért közvetít, hogy a köztük természet-szerűleg fennálló ellentétes érdekeket kiegyenlítse. Teszi pedig ezt annak szemelött tartásával, hogy egyrészt a természetessé járó munka a termelőre nézve még jutalmazó legyen, másrészt azonban a fogyasztó kellő mennyiségben és nem tulságosan megdrágítva jusson az áruhoz.

Magától értetődő, hogy a kereskedő a közvetítéssel járó munkát szintén megfizeteti magának és hogy ebbeli jutalma ne legyen túl kicsiny, arra általános emberi önzésen kívül keresetvágya is ösztönzi. Ám a kereskedő ezen könnyen elfajulható igyekezetének szerencsére szintén meg van a maga természetes és biztos ellenszere. Ez a *szabad verseny*.

Addig a mig Berlin halaspiacát csak néhány nagykereskedő uralta s ezek erősen összetartottak, egészen

hiányzott az említett verseny. Ennek folytán úgy a termelők, mint a fogyasztók a nagykereskedők önkényének voltak kiszolgáltatva. Amazokkal szemben az árakat lenyomták, emezeknél ellenben a lehetőségig emelték, s ilyen módon óriási haszonnal dolgoztak.

Zsarolásuknak azonban egyszerre vége szakadt, a mikor 1886-ban a vásárcsarnokokat s ezzel együtt a halaukcziók intézményét életbeléptették. Bár a tervezők hamar meggyőződtek arról, hogy az aukció nem teszi feleslegesé a további közvetítést, mint hitték, annál inkább bevált azonban a tekintetben hogy a nagykereskedők önkényét teljesen megtörte. Nevezetesen attól fogva nemcsak a termelők, t. i. a halászok, tógazdák, stb. a nagykereskedőktől egészen függetlenül juthattak bármikor Berlin piacára, de egy csapásra megszabadultak tőlük a nagyközönséget kiszolgáló kisárúsok is, amennyiben napi szükségleteiket a nagykereskedők nélkül is fedezhették.

Az így keletkezett versenynek a monopoliummá fajult nagykereskedelemre gyakorolt hatását eléggé jellemzi az a panaszos beadvány, melyet a halmagykereskedők 1887-ben Berlin város tanácsához intéztek s a melyben egyenesen azzal vádolják az aukciókat, hogy azok folytán a halak olcsóbban kelnek Berlinben, mint a beszerzési helyeken, következésképpen úgy a kereskedők, mint a halászok tönkre mennek. A város hatósága az általa megejtett széleskörű vizsgálat alapján azonban hamarosan kimutatta ezen állítások tarthatatlanságát, minélfogva a panaszkodó nagykereskedők kénytelenek voltak az új helyzettel megalkudni.

Különben ez a megalkuvás annál könnyebben ment, mert idővel ők maguk is tapasztalták az aukcióknak rájuk nézve gyakorolt kedvező hatását a mely abban állt, hogy árutorlódás esetén, sokkal könnyebben mint eddig, túladhattak készletük azon részén, mely megromlással és teljes elértéktelenedéssel fenyegetett. E tekintetben eléggé jellemző, hogy nem ritkán még a

Baráti viszony és ellenségeskedés, főleg a halak között.

— A »Halászat« eredeti tárcája. —

Irta: *Vutskits György dr.*

Régi természetrajzi írók munkáiban igen gyakran olvashatunk egyes nagyobb rablótermészetű állatoknak baráti viszonyáról vagy ellenségeskedéséről, melylyel más nemzetségekhez vagy fajokhoz tartozó kisebb állataik iránt vagy ellen viselteknek.

E rokon- vagy ellenszenvet a halak osztályában is megfigyelték, de az újabb természetvizsgálók azt nem valami erkölcsi háttérrel bíró nemesebb vonzalomra vezetik vissza, hanem legtöbbször érdekközösségre — főleg a világi hatalmak legnagyobbikával — a gyomor kérdésével vagy a megszokással magyarázzák meg.

A régieknek túlélénk fantáziája azonban olyan dolgokat is feljegyzett, melyeknek alapját hiányos, illetőleg téves megfigyelés vagy ezekre alapított helytelen következtetésekből magyarázható meg és azért ma csak mint állatmesék állják meg némileg a helyüket.

Hogy a régiek fantáziája a rejtett életmódú és pontosabban nehezen megfigyelhető víziállatoknak hányféle csoda alakjával gazdagította az állatmesék országát, megemlítem a pánczélos vízi szerzeteseket, a szirenákat, a habléányokat, a tritonokat.

Két dán jogtanácsos — írja egy régi természetrajzi író — oly tengeri férfit fogott, ki fenyegetve rájuk kiabált és követelte, hogy azonnal bocsássák el; mellékesen azonban azt is megjegyzi az illető író, hogy a megfigyelő

urak bizonyára többet értettek a joghoz — mint a természetrajzhoz.

Egy másik régi megfigyelő saját szemével látta, hogy egy véres férfi egy tengeri kutyaival — egymást összevissza marva — összekapaszkodva kerültek a szárazra. Ugyancsak e régi könyv megjegyzi, hogy a szemtanú valószínűleg egy manatuszt látott, mely a fókával vívott élet-halálharcot.

Egy zsidó író 300 mértföldnyi hosszúságú halakról emlékszik meg; *Martini* pedig egy olyan szép sárga madárról mesél, mely télire hallá változik át.

De áttérve tulajdonképeni tárgyamra: a halakra, első helyen felemlíthetem a régieknek azt a minden alapot nélkülöző feljegyzését, hogy a milyen testi-lelki barátságban van a közönséges tók (*Acipenser sturio*) a lazac-czal, éppen olyan elkeseredett és halálos ellensége a kecskének, melyet még a szárazföldön is üldöz.

Nem több hitelt érdemel a régieknek azon megfigyelése, hogy a megsebzett sügér (*Perca fluviatilis*) felkeresi a csukát, hogy hozzádörzsölőzködjön, meggyógyuljon.

A csukáról meg azt írják a régiek, hogy házi orvosát, a czompót nem bántja; ujabban azonban igen gyakran ráakadtak e legfalánkabb vízi ragadozónak a gyomrában a doktor úrra, kit talán orvosi honorárium fejében nyelt el.

A görögök azon hitben, hogy a tengeri márna (*Mulus surmulatus*) a rablótermészetű farkashalat (*Anarrhichas lupus*) megeszi, Diánának szentelték és a tengerbe visszadobták.

A tengeri papagályról (*Scarus cretensis*) azt irták, hogy egymást nagyon szeretik és egymást kölcsönösen kise-

londoni nagykereskedők is igénybe veszik a berlini hatósági közvetítőt. Ezenkívül elégszer látták azt is, hogy az aukciók felhasználásával aránylag kedvezőbb konjunkturák mellett juthatnak készletekhez, mint egyébként, amiért aztán néha bizony élénk üzlet fejlődik a nagykereskedők és az aukzionátor között.

A mi az áru minőségét illeti, főleg az élőhalakkal való kereskedelem dolgában érezhető az aukció hatása, mint a mely anyag inkább szorítkozik Berlinre és közvetlen környékére, mint a friss halak tömege. Bár ez utóbbi tartózkodóbb az aukcióval szemben, mint amaz, azért ennek a forgalmára is elvitathatlan annak hatása.

Ma már mindenki látja, hogy az aukció alkotja azt a biztonsági szelepet, a melyen át az árufelesleg útát talál s ezzel, valamint a forgalom gyorsaságával biztosítja, hogy a könnyen romló áru a fogyasztásra nézve tömegesebben el ne vesszen. Hiszen természetes, hogy olyan esetekben, midőn egyik-másik halfajtából annyi jut piacra, hogy a kínálat jelentékenyen túlhaladja a keresletet: úgy a termelő, mint a nagykereskedő inkább az aukcióba veti a felesleget, semmint az elpusztulni hagyja.

A mi pedig az aukciónak az árukra gyakorolt hatását illeti, a tapasztalat azt igazolja, hogy felesleg esetén az aukciónál is épp úgy esőkennek az árak, mint az engros-árusításnál. Kitént az is, hogy azonos minőségű árunál, noha a nagykereskedő az általa nyújtott hitellel együtt járó kockázat miatt rendszerint nagyobb költséggel dolgozik, az aukció árai nem térnek el a nagybani kereskedelem áraitól, és pedig azért nem, mert mindkettőnek azonos vevőközönsége van t. i. berlini kiskereskedők, a kik sokszor ugyanazon személyek is, s ez okon nemcsak a napi árakat ismerik teljesen, de ajánlataik tételénél fejlődő verseny folytán, magok hatnak oda, hogy az árak indokolatlanul mögötte ne maradjanak a napi jegyzéseknek.

Noha lehetséges, hogy egyesek összebeszélnek és

ennek folytán kivált csekély látogatottság esetén az aukciókon alacsony áron kelnek a halak, általánosságban azonban ily esetek kizártnak tekinthetők, mert az aukciók nyilvánosak, a hol mindenki jogosítva van ajánlattételre, ennél fogva a legmesszebb menő verseny érvényesül, nem is szólva arról, hogy a hatósági közvetítőnek nem csak joga, de kötelessége is az aukciót megszakítani, ha ily összebeszélést sejt. Mint a gyakorlat igazolja, a kiskereskedők tehetősebb része inkább az aukciókon vásárol, míg a kevesebb tehetősek ellenben inkább a nagykereskedőkre támaszkodnak szükségleteik megszerzésénél. Természetesen ez csak nagyban és egészben áll, mert a legtöbbször a piaci konjunkturák döntenek s a legtöbben ott vásárolnak, a hol legtöbb nyereségre számíthatnak

Kitetszik ezekből, hogy az aukciók révén teremtett verseny a lehető legjobb hatással volt és van a halárakra. S ha bár tagadhatlanul sokkal kisebb haszonnal dolgozik a nagykereskedelem ma, mint az aukciók meghonosítása előtt, mégis bizonyos az is, hogy a halárak emelkedő irányzatot követnek s valamivel évről-évre emelkednek. Csalódnék azonban, a ki ennek okát a nagykereskedelemben, vagy az aukcióban keresné. Mint fentebb rámutattam, ennek sokkal messzebbmenő okai vannak. Nevezetesen a folyton emelkedő szükségletek mellett, Németország természetes halászata és haltermelése nem képes a szükségleteket kielégíteni s így kénytelenek mind távolabb eső területek termékeit megszerezni, a mivel természetszerűleg emelkednek a költségek, valamint a kockázat is.

Ennek tudatában, egyre jobban utat törnek maguknak Németországban azok a törekvések, melyek a belföldi haltermelést fokozni igyekeznek. E mellett a közvetítő kereskedelem lehető korlátozása végett, erősen érik a halászkodnak és tógazdáknak oly irányú tömörítését célzó törekvések, hogy ezek magok vegyék kezükbe az értékesítés kérdését is. Ki tagadhatná, hogy kellő

gítik a hálóból oly módon, hogy a hálón kívül levő odanyújtja farkát a hálóba kerültek, a melybe ez beleharap s a másik kihúzza; azt is írják róla, hogy legegyszerűbben úgy lehet őket fogni, ha zsinorra kötött ikrás halat bocsátanak a tengerbe, a mely körül aztán a tejes halak összesereglenek.

Az ördőghalról (*Lophius piscatorius*) azt hiszik az angol halászok, hogy a czápanak ellensége és azért megkegyelmeznek neki, ha esetleg hálójukba kerül. Ha húsa jobbfízű volna — sőt némelyek szerint nem volna mérges hatású — nem 'apasztalnák a halászok ezen nagylelkűséget. És újabb időben tényleg az angol halászok — habár hiszik, hogy az ebeczápa tisztítója — még sem kegyelmeznek neki, hanem felvágják hasát és kiszedik gyomra tartalmát, mely tele van apró-nagyobb értékesíthető hallal. Sok hal keríti hatalmába csellel a prédáját, de valamennyin túl tesz az ördőghal, mely a száján mozgatható szarvacskáival, melyeket az iszapban és sárban úgy tud mozgatni, mintha férgek volnának, ezekkel csalja oda a kisebb halakat, a melyeket azután fölfal.

A kalauzhal (*Naucrates ductor*) a régiek *pompilius* hala, állandóan követi a hajókat, de még hűségesebben a czápákat.

„Mindig mesének tartottam a czápa kalauzáról való elbeszélést, — mondja Commerson nyomán a magyar Brehm — de most saját szememmel győződtem meg, hogy ezek a kalauzok megeszik a czápák elejtette falatokat; de egészen érthetetlen, hogy a czápák miért nem kapják be ezeket, örökké az orruk előtt uszkáló halakat. Gyakran láttam, a hogy a kalauzhal a hajóról kidobott

szalonna felé úszott és aztán visszatért czápájához, a mire ez azonnal maga is odaúszott. Ha a czápa horogra kerül, kalauzai mindaddig mellette maradnak, míg a vízből ki nem húzzák; ekkor azután elmenekülnek. Ha más czápa nincs ott, követik a hajót olykor napokig, mindaddig, míg véletlenül új czápara nem akadnak.“

Ezeket az adatokat az összes megfigyelők megerősítik; Bennett még kiegészítésképen megemlíti, hogy az egyedül úszó czápát rendszeren kalauzhalak kísérik, ellenben ha több czápa jár együtt, rendszeren távol maradnak tőlük.

Legtöbb kutatója azt tartja róla, hogy a cápa ürülékéből táplálkozik, Bennett azonban gyomrában apró halak maradványaira is akad.

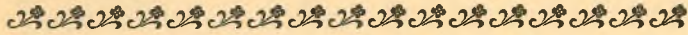
„Meyen szerint a kalauzhal rendszeren a czápa előtt halad szája közelében tartózkodik, vagy mellúszóinak egyike alá búvik, olykor olykor jobbra vagy balra rohan, mintha fölfedező útra indulna és azután megint hűségesen visszatér czápájához.“

Pechuel-Loesche többször észlelte, hogy a legfalánkabb ragadozó halak egyikét, a barracudát (*Sphyræna picuda*) szintén követi, nemkülönbben mindenféle, a hullámoktól tovább sodort fát, hajóroncsot, hordót stb.

Bennett azt is írja a kalauzhalakról, hogy csakis akkor lehet őket a tengerből kifogni, ha előbb cápájuk is a horogra került. Kis, de hűséges kísérői nem akarnak megválni nagy védőjüktől és ha azt kihúzzák, oly közel jönnek a víz felszínéhez, hogy ilyenkor könnyű őket valami hosszúnyelű merítőhálóval kifogni.

Még több érdekesnél érdekesebb megfigyelést közöl a magyar Brehm a kalauzhalakról — de ezeket elhagyom

tökével és megfelelő berendezésekkel bíró ilyen szövetkezetek erős versenytársai lehetnének a mai halüzleteknek, mert minél erősebb a verseny a piacon, annál jobban jár a fogyasztó s az a haszon, mit a közvetítő tett zsebre, részben a termelőnek, részben a fogyasztónak válhat javára.

Pontyhízlalás.

A mezőgazdaságra nehezedő mostoha viszonyok europaszerte ellentállhatatlanul kényszerítik a gazdát arra, hogy lehetőleg két kalászt termeljen ott, a hol eddig csak egyet aratott. A termelés intenzitásának fokozására irányuló általános törekvés természetesen a tőgazdaságban is egyre jobban utat tör magának. Napról napra emelkedik azoknak a száma, a kik nem érik be azzal a terméssel, mit tavuk a természetes hal-táplálék révén nyújtnak, hanem halaiknak mesterséges táplálékkal: takarmánnyal való etetése által igyekeznek azokat hizlalni és tavuk hozamát fokozni.

A pontyhízlalást, illetve takarmányozást, ma már nagyban üzik Észak-Németország pontyos tőgazdaságaiban, a hol a halak fejlődése részint a kedvezőtlenebb talaj és a mostohább klimatikusabb viszonyok miatt aránylag jóval mögötte marad annak, a mihez mi szokva vagyunk. Ma már ott oly gyakorlat fejlődött ki, a melynek okkalmóddal mi is hasznát vehetjük. Nem felesleges munkát vélünk végezni tehát akkor, a midőn egy külföldi szaklap*) nyomán reprodukáljuk azt, a mit ez a lap kezdők részére nyújtandó útmutatásként ír.

A ki pontyait takarmányozni akarja, mondja a czikk, annak eleve tisztában kell lenni azzal, hogy ezt tudatosan és kezdettől fogva tervszerűen végezheti csak, nem pedig

*) L. Allg. Fischerei Zeitung 1905. évi 5., 6. és 7. számait.

és csak arra szorítkozom, miként magyarázzák megfigyelői a két hal barátságát.

„Egyesek azt tartják, hogy a kalauzhal talán azon reményben vezeti cápáját, hogy majd neki is jut belőle, mások megint — valószínűleg helyesen — azt hiszik, hogy a rettegett ragadozó társaságában nem kell rettegni legveszedelmesebb ellenségeinek, a gyors ragadozó halaknak támadásaitól, a cápa elől, pedig könnyen menekülhet ügyessége által. Úgy látszik, hogy valami viszony minden bizonynyal van közöttük, mert nemcsak a kalauzhal törődik a cápájával, de ez is a kalauzával“

A fehérhasú gályatartó (Geheneis remora) nevű halról már a régiek is tudták, hogy hajókhöz vagy nagy tengeri halakhoz szeret fején levő szívókorongjával tapadni és az öreg Gesner azt is tudta róla, hogy mint „vadász-halat“ halászatra is fel lehet használni. Gesnernek ezen utóbbi állítását sok ideig kétségbe vonták de újabban Wyatt Gill írja, hogy a teknősbékákat a gályatartó-hal segítségével is fogják.

„A Torres szoros mellett lakó benszülöttek átfúrják a farkát, erős zsinórt húznak rajta keresztül, a melyet biztonság kedvéért még egynéhányszor a fark közé is csavarnak. Néhány ilyen zsinórra kötött gályatartó halak a csónakhoz kötve, elindulnak a tengerre; ha valahol alvó teknősbékákat pillantanak meg, 3—4 halat lehetőleg közel hajítanak hozzája; a balak erősen hozzátapadnak a teknősbékához és a benszülöttek most lassan és óvatosan meghúzzák a zsinórokat, míg a gályatartók zsákmányukkal együtt a csónak közelébe nem értek“.

Hogy a gályatartó halakra is rátapadnak, bizonyítja

úgy, hogy alkalmilag egyik vagy másik takarmányból tetszőleges mennyiséget a vízbe vet. Igenis elkerülhetetlenül szükséges, hogy előzetesen állapítsa meg a takarmányozási tervet s abban úgy a takarmányok mennyisége, mint azok ára és a várandó haszon feltüntetendő. Éppen olyan szükséges aztán az is, hogy a takarmányt megfelelően előkészítse és a maga idején adagolja. Csakis így számíthat sikerre.

Mielőtt ily takarmányozási tervet készítenénk, tartsunk egy rövid szemlét a takarmányozásra alkalmas anyagok fölött, csupán azokat sorolva fel, a melyeket elég olcsón lehet kapni arra, hogy feletetésük haszonnal járhat.

Szem előtt tartva azt, hogy a ponty tulajdonképpen hűsevő állat, mert más állatokat fogyaszt, így rovar-álczákat, apró rákokskákat, gilisztákat, csigákat és más egyebeket, hogy továbbá bár a növényi eredetű táplálékot sem veti meg, azonban ennek kevésbé veszi hasznát, távolról sem fejlődik úgy, mint az állati táplálékoktól: úgy magától értetődő, hogy takarmányul csak olyan táplálékot alkalmazhatunk czélszerűen, a mely sok fehérnyét tartalmaz, vagyis azt az anyagot, a melyből az állati test is épül. Éppen ezért kevésbé értékes a keményítő és az u. n. szénhidrátok azaz amaz anyagok, melyekből a növények állanak. Ezekre tekintettel a pontyok etetésénél a következő takarmányfélék jöhetnek első sorban figyelembe:

1. A csillagfürt. Ennek úgy a sárga, mint a kék-fajtája használható. Előnyt érdemel azonban az első, mert mintegy 34% fehérnyét tartalmaz. Hogy a pontyoknak adagolhassuk, annyira törendő meg, hogy szemenként 3—4 drbra essen szét. Nem szükséges keserű ízétől megfosztani, avagy pedig megfőzni, sem pedig füllesztani. A magvak csupán csak megnedvesítendőek hidegvízzel azért, hogy adagolva a tóban azonnal alámerüljenek.

A szerzett tapasztalatok szerint az ilyen csillagfürttel való etetéssel körülbelül 3 mázsa árán 1 mázsa hal-

Kittlitz bárónak azon tapasztalata, hogy sikerült neki néhány olyan gályatartót kézrekeríteni, a melyek a vízből kihúzott czápara oly erővel tapadtak, hogy csak erőszakkal lehetett onnét letépni. Haacke is ugyanazt tapasztalta.

A közönséges murena (Murena helena), a tentahal és a karmos tengeri rák (Palinurus vulgaris) — írja Gesner — örökös ellenségeskedésben élnek. Valószínű — írja a magyar Brehm — hogy ezen tudósításnak csak kisebbik része felel meg a valóságnak, de valami igaz mindenestre lesz benne. Annyit tudunk, hogy a muréna a mély víz fenekén lakik és tavasszal a partok mellett jelenik meg, a hol ívik. Legkedveltebb táplálékuk csakugyan a rák és tentahal; falánkságuk állítólag oly nagy, hogy más zsákmány hiányában egymásnak farkát harapdálják le.

Legújabbban egy francia bűvár azt is észlelte, hogy a tengernek világító lampionjai — a csalánzó szervekkel felfegyverkezett harang- vagy korongalakú medúzái — megengedik, hogy veszély idején egyes kisebb halfajok esőernyőszerű testük alatt keressenek menedéket.

Hogy mivel viszonozzák ezen igazi csípős, tengeri nebánsvirágoknak jótéteményét a fiatal halak — azt ez időszerint nem tudják — de azt tapasztalták, hogy más állatokat még a közelükben sem tűrnek meg.

* * *

Ime egy-két példa olyan érzelmekről, melyek nemcsak az embereket, hanem az állatokat, sőt a hidegvérű halakat is uralják!

húst termésre számíthatunk. Arra is volt azonban eset, hogy 2 mázsa felhasználása juttatott ilyen eredményhez, de kivételesen több is kellett ahhoz.

Sajnos, a lupinának ára ezidő szerint még borsos. Észak-Németországban ma 10 márkán kel mázsája, úgy, hogy 1 mázsa halhús mintegy 3×10 , tehát 30 márkába kerül tisztán a táplálék révén, a mi túlságos drága.

2. Hasonló a helyzet a *tengerivel*, melyet szintén sokan etetnek, azért főleg, mert a ponty is kedveli. Szintén csak durván őrölve és megnedvesítve minden további más előkészítés nélkül adagolható. Fehérnyetartalma 8—9% lévén, táplálóereje jóval kisebb mint a csillagfürté, úgy, hogy körülbelül 4—5 mázsa lesz feletetendő egy mázsa halhús termelésére. Mai mázsánkénti 7 márkás ára mellett ennél fogva szintén 30—35 márkába kerül egy mázsa halhús, vagyis a termelőre nézve ez is drága.

3. *Gabonaműek*. Jelentékeny fehérnyetartalom folytán a pontyhízalásra alkalmas továbbá a rozs, árpa és a hüvelyesek közül: a borsó, bab, bükköny, stb. Ámde rendes körülmények között ezeknek az ára is magasabb, semhogy a jelzett célra másként igazán haszonnal felhasználhatnánk, mintha valamely véletlenség következtében igen olcsón kapható. Adagolásuk minden további előkészítés nélkül történhet úgy, hogy megnedvesítve egyszerűen a vízbe szórják. Csupán arra kell ügyelnünk, hogy megromlott, avagy penészes anyagot ne adagoljunk, mert az ilyenek a halakra annyiban veszedelmesek, hogy bélgyuladást okoznak, a mely betegségben tömegesen el is pusztulnak.

4. Sokan ajánlják a *burgonyát* pontytakarmányul. Mivel abban csak 2% fehérnye van s egyébként is a gumó $\frac{3}{4}$ része víz, nyilvánvaló, hogy a haltenyésztő nem sok hasznát veheti. Egyébként ugy nyersen, mint párolva etetik, de tudnunk kell, hogy legalább 20 mázsa szükséges 1 mázsa pontyhús termelésére. Sőt *Susta* a modern tógazdaság egyik nagy mestere 30 mázsát is etetett fel belőle, míg 1 mázsa termést ért el. Ebből folyólag burgonyát nem czélszerű tisztán etetni, hanem csak úgy, hogy abba keverjük az alább tárgyalandó állati takarmányokat, mint huslisztet, vérlisztet és hallisztet, akkor is feltételezve, hogy az olcsón kapható. Megjegyezzük, miszerint a burgonya annyiban előkészítésre szorul, hogy vagy megfőzendő, vagy pedig gőzben párolandó, mert így jobban értékesítik az állatok, mintha nyersen adagoljuk.

5. A mit a burgonyáról mondtunk a *törkölyre* nézve is áll, mint a melyet szintén gyakran használnak a pontyok etetésére. Ámde ez is annyira szegény fehérnye dolgában, hogy legalább 20 mázsa szükséges belőle 1 mázsa halhús előállításához.

6. Míg a mondottak szerint a növényi eredetű táplálék, ha alkalmas is a halak etetésére, jelenlegi magas áaira tekintettel csak kivételesen és akkor ajánlható igazán, ha igen olcsón juthatunk hozzájuk, addig az *állati tápanyagok*: nevezetesen a hús-, hal- és vérliszt feltétlenül gazdaságosabb, részint nagyobb tápértékű, részint pedig azért mert jóval olcsóbbak. Ezen húsból, halból, illetve vérből gyártott liszteteket a pontyok nem csak kedvelik, de ha kifogástalanul készültek, azt könnyen emésztik is.

A *huslisztet* sokféle változatban készítik, s főleg a Liebig-félet kedvelik nagyon, aránylag olcsó ára miatt. Ára mázsánként 12 mk. mi mellett $1-1\frac{1}{2}$ m. elegendő 1 mázsa halhús termelésére, úgy, hogy még kedvezőtlen viszonyok között sem kerül az 25 márkánál

többbe. Ez legyen különben is a maximum a mit számításainkban mint fölhasználható termelési költséget előíranyozzunk. Ámde ennél az anyagnál azt is czélszerű szemelőtt tartani, hogy mivel abból a Liebig-féle hús-kivonat gyártásánál a foszforsavas meszet és más mindazon sókat is túlságosan kivonták, a melyekre a halnak csontszerkezetének képzésénél feltétlenül szüksége van: azt sohase adagoljuk egészen tisztán, hanem keverjük 5% takarmánymésszsel (csontliszt) vagy 10 egész 20% halliszttel, mely utóbbi igen sok csontképző anyagot tartalmaz. Az alábbiakban még külön is szólnunk idevágó czélszerű keverékekről.

Jó minőségű *hallisztet* árulnak Geestemünde-ben, az ottani hallisztgyárban. Mázsája 12—14 márkába kerül s hatását tekintve bátran sorolható a húsliszt mellé. Adagolásánál természetesen mellőzhetjük a takarmánymésszsel való keverését. Ámde, mert úgy a hús-, mint a hallisztnek megvan az a tulajdonsága, hogy vízbe szórva túlságosan szétmállik s ennél fogva jó részük könnyen kárba veszik, sem egyiket, sem a másikat nem tanácsos magában etetni. A jobb fölhasználás okáért azt növényi liszttel és vízzel keverik s aztán mint kása-szerű kemény pépet adagolják. Így járnak el a *vérliszttel* is, mely ezidő szerint valamennyi eddig említett liszt között a legolcsóbb (7 márka mázsánként). Nagyban gyártásával foglalkoznak Drezdában és Hannoverben. Ilyen lisztfélék etetésénél a termelőnek gondja legyen arra, hogy ne használjon túlhevített gyártmányokat, mit az illető liszteknek túlságos barna színéről lehet megismerni. Az ilyen barnaszínű lisztet a halak nehezen emésztik. Ebben rejlik annak oka is, hogy az ú. n. *döglisztek* csekélyebb értékűek. Fontos még az is, hogy az állati lisztek avasak ne legyenek, mivel ilyen állapotban bélhurutot s ennek folytán nagy pusztulást okoznak a halaknál. Sőt tekintettel legyünk arra is, hogy eme lisztek friss húsból, ne pedig rothadásnak indult állatokból készüljenek, mert az utóbbiak szükségképpen tartalmaznak az ú. n. húsmérgeket is, a melyek a halakra nézve szintén vészthozók.

Nemo.

(Folytatjuk.)

Mocsaras rétek értékesítése.

Sok gazda néz sírva a pénze után, ha egy-egy mocsaras rétet lecsapoltatott s még éveken át kell a rajta visszamaradt savanyú növényzettel, különösen a zsúrlóval küzdenie, mint a mely létfeltételét a száraz réten is megtalálja, habár nem is nől meg akkorára, mint előbb a mocsaras részen. Az eső is szívesen meggyülemlik az ilyen kiszáritott laponon és gabona alá használva, gyakran látunk sárga foltokat a vetésben.

Egyszóval a rétet lecsapolása nem mindig jár a kívánt haszonnal, holott minden körülmény között kevesebbe kerül annak halastóvá való átalakítása, hacsak valamennyire is meg van rá a kilátás, ha másként nem, a partjainak némi megszükitése mellett, hogy a tápláló ér elég vizet nyújt arra, hogy a tó a meleg nyári napokban poshadásnak ne induljon.

Néha egész kis völgyek alakíthatók át ily módon halastavakká, melyek úgy a tenyésztésre, mint a hízalásra kiválóan alkalmasak.

A csallóközi Nagydunaág és különösen a mosoni Dunaág számtalan kiöntése, a melyeket nyáron át néha

csak egy-egy kis, alig észrevehető erecske kapcsol össze az anyaággal, főleg ha azok a parti ligetek árnyas védelme alatt állanak és vizüket a napsugár nem egykönnyen poszasztja meg: a halaknak, kivált a pontyféléknek igen kedvencz tartózkodási helye, nemcsak azért, mert ott teljesen nyugodt az otthonuk s a nádak, sás és egyéb növények között megfelelő buvóhelyekre lelnek, hanem kiváltképen azért, mert ott bő táplálék kínálkozik részükre.

A pontyfélék nagyon kedveli a növényzetet s ha folyóink mentén valahol a gyepes partot előnti a víz, ott biztosra vehetjük, hogy pendelyhálóval, bő halzsákmányra tehetünk szert.

De nemcsak a növényzet maga, hanem különösen a földi giliszták, harcsaféreggek és a gazdag rovarvilág az, a mely ott bő táplálékot kínál a halnak.

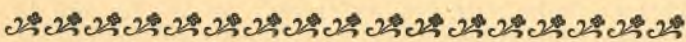
Ha már ezek a gyér erű kiöntések is alkalmas otthon nyújtanak a pontyoknak, mennyivel inkább kedvező erre egy réti vagy erdei mocsár, a melyet e czélra külön be is rendezhetünk.

Élénken emlékezetemben van egy ily pocsolyának a képe, a melyet Németországban, Arnewaldenben láttam. A halastóvá alakított ezen mocsarat ott akkoriban nem tenyésztetre, hanem hizlalásra használta a tulajdonos, a mennyiben nyár elején eresztett abba növendék pontyokat, télre pedig áttette őket rendes halastavába és pedig hatalmasan megnövekedett és felhízott állapotban.

Mocsaras helyen mindenkor kiváló gondot kell fordítanunk a kiteletetésre és e végből legalább is háromszor annyi léket vágjunk a jégen, mint a rendes halastóban, mert ha a mocsár fenekén képződő gázok és mérges párák, a jeg kérgén át, illetve a lékeken nem találnak szabad utat a szabad levegőre, nemkülönben a levegő a vízbe, úgy a mocsaras víz igen könnyen megromlik és halállományunk kérelhetetlenül kipusztul.

Az, hogy a mocsaras tóban lévő pontyok húsa itt-ott mocsár-, illetve iszapízű lesz: nem lehet ok, a mocsaraknak halastó gyanánt leendő kihasználása ellen, mert — ha az ilyen halakat csak néhány napra is friss vízbe helyezzük át, úgy teljesen elvesztik iszapízüket, — a mint ezt minden halász tudja s a mint ezt éppen a Csallóköz kiöntéseiben fogott halaknál elég gyakran tapasztaltam magam is, ha azokat a hajón csak két-három napon át tartottuk a kis kézibarkában. Egyébként az iszapízű halat paprikásnak, még különösebb kiázás nélkül is fel lehet használni, mert ha a paprikásba két-három szelet rozskenyeret tettünk, az az iszapíz mind magába szedte.

Krenedits Ödön.

Mindenféle halbetegségek, halellenségek és halveszedelmek a vizekben.

(Folytatás.)

3. Vegyes halellenségek. Ide számítandók azok a növényi és állati alakok, melyek vagy az ikrára, illetve ivadéokra, vagy pedig magára a halra nézve veszedelmesek és pedig nem betegségek előidézése által, hanem közvetlenül táplálkozásuk folytán, mely azonban az élősdiséggel nem azonos.

a) Növények. Ezek csak a halak ivadékaira birnak jelentőséggel. A vizinövények közé tartoznak és kettőt ismerünk belőlük, melyek mindegyike veszedelmes hal-

ivadék ellenség; ezek egyike az *algák* közé tartozó *Hydrodictyon utriculatum*, melynek sejtjei úgy vannak összenöve, hogy mintegy hálószemeket képeznek s az igen apró ivadék ezekbe a szemekbe kerülve, nem tud többé kimenekülni a hálószövetszerű alga-tömkelegből.

Ez a vizinövény igen lassú folyású vizekben és tavakban terem; kipusztítás által védekezni ellene igen nehéz, mert amellett, hogy csak igen lassan boldogulhatunk ellene, még a legnagyobb fáradozásunk se igen ígér sikert. Csakis úgy lehet a *tavakból* kipusztítani, ha egyenként kiszedegetjük őket, mely eljárás, hogy mennyire hosszadalmas és fáradságos munkát ad, az elképzelhető!

A másik ellenséges növény az *Utricularia vulgaris*, mely tulajdonképpen ugyan rovarokkal, apró állati lényekkel élő vizinövény, mindamellett a halivadékipusztítókhöz tartozik szintén. Nincsenek gyökerei, levelei azonban oly finom vékony szálatokat képeznek, mint a gyökérrostok. A levelek között kis hólyagocskák mindmennyi csapdák s nyílással vannak ellátva, melyeknek megfelelő földjük van s csak a befelé igyekvő állatoknak enged s a melyik bejutott az ily hólyagcsapdába, az benn is marad s a növény zsákmányává válik.

Az *Utricularia* is csak a még igen apró halivadékokra veszedelmes. A halivadék ugyan hamar túlnő azon a koron, hogy fejével vagy farkúszója végével megfogódhassék a csapdában, mely nagyobbacska halakban nem tehet kárt; — ennek daczára is azonban irtására gondot kell fordítanunk és nemcsak az ivótavakból, de a többiekből is alaposan ki kell pusztítanunk, mert elszaporodva, észrevehetőleg fogyasztja a ponty-féle halak táplálékát.

Minthogy ez a növény a víz felszínén úszkál, már gereblyével is könnyen ki lehet szedni a tóból, nem úgy mint az előbb említett hálószerű algát, mely a gereblye fogai között átsiklik.

Az *Utricularia vulgaris* — mely nyáron rövid szárat ereszt a víz fölé — meglehetősen nagy, sárga virágairól is meg lehet ismerni.

b) Rovarok. A hatlábú világ vízi képviselői között sok a halászati jelentőséggel bíró alak, melyeket mint a legkártékonyabb halivadék-irtókat ismerünk. Azonban egyik faj sincs kizárólag az apró halak pusztítására utalva, hanem inkább csak mint alkalmi tolvajok szerepelnek, de aztán a kínálkozó jó alkalmat nagyon ki tudják használni, miáltal a tenyészetnek nem csekély kárára vannak. Vannak köztük oly fajok is, melyek nem csupán élelemszerzés czéljából ölnék, hanem valami bestiális ösztönzetről, avagy sportszerűséggel kapcsolatos gyilkolási szenvedélyből talán, mintha az ivadékokkal akarnák megbűnhödtetni azt a jövődőt, mely a majdan megnövekvő halak képében a vízi rovarvilágot fenyegeti, amennyiben tudvalevőleg a vízirovarok a halaknak kedvencz táplálékukat képezik.

A vízirovarok között olyanok is vannak, a melyek csak mint álcák vannak a vízhez kötve s a kifejlődött rovar elszáll, csak petéi lerakása végett tér újból vissza a vízhez, s vannak ismét oly vízirovarok is, a melyek úgy álca-állapotukban, valamint kifejlődött alakjukban is vízben élnek s ezek a legveszedelmesebbek a halivadékokra nézve. Ilyenek a *merülyfélék*, vagyis *csikbogarok* (Diticiidae), melyekből hazánkban mintegy 50—60 faj ismeretes. Az idetartozók lapos, széles és ovális testűek s a nőstények szárnyfedői hosszában barázdasak. Álcáik nagyfejűek, hatalmas rágókkal ellátva s hosszúak. Lélegzeni időről-időre feljönnek a víz színére.

A merülyfélék közül nagy elterjedtségénél fogva nagyobb károkat okoz az ivó- és növendéktavakban a *Dytiscus marginalis*, mely 28—31 mm. nagyságú, erős rablóbogár, mely éjjel nagy zúgással egyik vízből a másikba röpköd.

Kevésbé rablótermészetű faj a *Hydrophilus picens*, az álczája azonban épp oly gyilkos természetű, mint az előbb említett fajé és ereje s fegyverei sem jelentéktelenebbek. Ugyanolyan hatalmas rágói vannak, mint amannak s hasonlólag pusztítási vágyból is gyilkol. Nőstényei petéiket csészetalakú fonadékban rakják, amelyekhez levéldarabkákat, leveleket szőnek, miért is úgy néz ki e mimikrizésre szánt szövevényük, mintha vízen úszó levél volna. Ahol tehát ilyen gyanusáknak látszó úszó levelek tűnnek fel a tó színén, gondosan ki kell azokat merítgetni a bennök foglalt peték megsemmisítése végett, mert ezáltal nagyban hozzájárulunk a halivadék ellenségeinek kevesítéséhez.

Veszedelemes, vízben élő rovarcsoport még a *vízipoloskák* (Hydrocores) csoportja is. Ezek egész életükön által teljesen a vízhez kötve. Nőstények a tó növényzetére, vagy a tó fenekére rakják petéiket. Álczájuk tavasztól-őszig teljesen kifejlődik, majd az iszapban töltött téli álm után folytatódik a fejlődés körfolyamata. A kifejlődött állatok tudnak repülni is, azonban csak éjjel repülnek egyik vízből a másikba.

A vízipoloskák közül nagy elterjedtségénél fogva legkárosabb a *hátonúszó* (Notonecta glauca) faj. Ez zsákmányát leszúrja s ekként hatalmába ejtven, kiszívja abból a táplálékot.

A vízipoloskák általában rendkívül gyors mozgásúak, minélfogva az ivadékok nagy tömegét képesek elpusztítani.

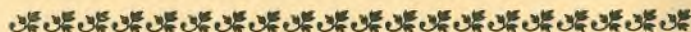
Ismert ivadékpusztító még a *víziskorpió* (Nepa cinerea). Ez, általában a *Nepidák* családjába tartozó összes fajok, meglehetősen lomha, rendszerint a tó fenekén ide-oda mászkáló, avagy kiválasztott leshelyükön lustan fekvő lények, melyek kényelmességük miatt rendkívüli károkat ugyan nem okoznak, azonban ennek dacára mégis kellemetlen lakói az ivó- és növendéktavaknak. A *N. cinerea* 12—13 mm. nagyságú; teste erősen összelapított; színe szürkésbarna; első pár lába előrehajlott, ragadozó lábbá alakul.

A *szitakötőfélék* (Odonatae)-nek csakis álczáik veszélyesek a halivadékokra nézve, amennyiben mint kifejlett állatok a levegőben élnek, tehát életüknek nem minden fázisát töltik a vízben. — Az álczák többszöri vedlés után érik el a teljes kifejlettség állapotát, valóságos bábállapotban azonban nem jönnek. Az álczáknak rágó s egyúttal a zsákmány megragadására való együttes szervük van. Az alsó ajk alakult át ily sajátosságosan. Hosszan kinyújtható kar, a végén kiszélesedve s fogó- és rágókészülékkel ellátva lépett a helyére. Nyugvó helyzetben nem tűnik fel ez a különös szerv, amint azonban kellő közelbe jött a zsákmány, villámgyorsan kinyúlik s megragadja a kiszemelt áldozatot. Hazánkban mintegy 60 faj él közülök; legközönségesebbek az *Aeschna affinis*, *Agrion puella* L., *Lestes virens*, *Libellula depressa*, stb. Petéiket a vízbe, vagy a tojócsövesek az egyes vízinnövényekre rakják. A teljes kifejlődés ideje a különböző fajoknál különböző, nem is mindegyiknél ismert. Károkat az apró ivadékokban okozhatnak s azt is csak, ha tömegesen lepték el az illető tavakat. Nagyobb halak tavaiban, mint természetes táplálék, kárt nem, inkább csak jó szolgálatot tesznek.

c) **Bolharákok.** Mellesleg szólnom kell itt ezekről az állatokról is, melyek úglátszik halászati szempontból mind nagyobb fontosságúvá kezdenek válni, amennyiben mind intenzívebb alakban ötlük fel a kérdés: vajon a káros, avagy hasznos befolyású tényezők közé tartoznak-e? Ugyanis míg egy német haltenyésztő a bolharákokról azt a megfigyelést közli, hogy azok a pisztrángi krák költésénél kitűnő szolgálatot tesznek, mert csak a már romlott ikrákat eszik, megkímélve az épeket, addig egy olasz megfigyelő tapasztalatai homlokegyenest ellenkező véleményt mondanak a haltáplálékként sokra becsült apró állatokról. A megfigyelés a lombardiai halásztársulat költőházaiban történt, ahol több millióra menő Coregonus és tavi pisztráng-ikrát szoktak évente költetni. A teljes épségben megérkezett ikra részben kaliforniai, részben másféle költőedényekbe helyeztetett szét. A kaliforniai költőedénybe helyezett tavi pisztráng-ikrák között már harmadnapon bolharákokat lehetett látni, melyek a költővízzel kerülhettek oda s melyek a drótszítán fekvő ikrákat megtámadtak. A megsebzett ikrák elpusztultak, feloszlásnak indultak. Sőt nemcsak az ikrákat támadták meg a bolharákok, de mint a megfigyelő mondja, a költés későbbi szakában ez éppen kikelt zsenge ivadékokra is rávetették magukat. Az idősebb, néhány napos halporontyokat azonban már nem bántották. Ugyancsak az 1895/96. költési idényben 2.000.000 Coregonus-ikrát tettek itt tönkre a bolharákok. Az igen veszedelemesnek mutakozó apró ellenség ellen olyképp védekeztek, hogy a költésre szolgáló vizet közvetlen a költőedényekbe jutás előtt flannel-szűrőn bocsátották keresztül. Ez a védelmi mód teljesen kielégítőnek bizonyult, mert ettől kezdve nem találtak bolharákokat a költőedényekben s a költés zavartalanul haladt az ujjonnan hozatott ikrákkal.

(Folytatjuk.)

Lakatos Károly.

—o TÁRSULATOK —o

A **Balaton halászati részvény-társaság** augusztus hó 15-én Siófokon tartotta ötödik évi rendes közgyűlését a részvényesek élénk érdeklődése mellett. *Szabó Imre* elnök az ülés határozatképességének megállapítása után konstatálja, hogy a közgyűlés az igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentéseket, illetve javaslatokat egyhangulag elfogadta s ehhez képest részvényenként 25% osztalékot fizet a társaság. Az igazgatóság iránti elismerését a közgyűlés azzal is megerősítette, hogy az alapszabályok értelmében visszalépő igazgatóság valamennyi tagját újból és egyhangulag megválasztotta. A közgyűlést követő igazgatósági ülésen a tisztviselőket választották meg és pedig elnök lett *Szabó Imre*, ügyvezető pedig *Purgly Pál*.

f. s.

A **Torontál-bácsi halászati társulat** igen fontos rendkívüli közgyűlést tartott f. évi augusztus hó 22-én a „Nagyréti“ szigeten *Rohonczy Gedeon* elnökletével.

A társulat kötelékébe tartozó mintegy 600 k. holdnyi holt Dunameder 1901—1904. évig bérbe lévén adva, a 3 év tartama alatt kifogtak abból 472 q. halat 14,138 korona értékben; az üzemi kiadás ez idő alatt 3534 koronát tett ki s így tisztán 10,604 korona Ezt a jövedelmet azonban az őrzés s az ügyvitel csaknem teljesen felémésztették. Egyébként is a számokból kitűnik, hogy 1 q. hal átlag alig volt 30 koronán értékesíthető, a mi az anyag silány voltában leli magyarázatát. Mindezek alapján a társulat mindenképp megfelelő ivadéknövelő létesítését határozta el. A közgyűlésen sikerült az érde-

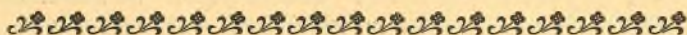
keltekkel a tekintetben méltányos megegyezésre jutni, úgy, hogy mintegy 10 kat. hold pontyivadéknevelő-telep területének átengedése s a szükséges víz szolgáltatása biztosítottak tekinthető

Az orvhalászok megakadályozására égető szükség van. 1901-ben 1 esetet jelentettek fel; 1905-ben már eddig is 25 esetet. Valósággal haramia módra, felfegyverkezve üzik a partmenti lakosok a halorzást. A társulat kérvényben fordul a honvédelmi miniszteriumhoz, hogy legalább egy ideig, megfelelő csendőrszolgálatokkal legyen segítségére vagyona megőrzésében. Egyébként külön ügyészt bíz meg a már folyamatba tett kihágási s kártalanítási perek lebonyolításával.

Miután a társulatnak elegendő anyagi ereje a megfelelő intenzív gazdálkodásra ez idő szerint nincs, elhatározta a közgyűlés, hogy vízterületét 15 évre bérbe adja s ily értelemben üzemtervét módosítja.

A lemondott alelnök-igazgató helyébe megválasztották Kaszap Győzőt.

— p. —

—o VEGYESEK o—

A vadászhal. Egy igen különös, de kedves halfajtáról akarok szólni, melynek hazája Sziám. Én azonban nem ott láttam a halat, hanem Jáva szigetén, Batáviában, az európai külváros egy szép villájának kertjében, szökőkút medenczében s ugyanott egy kisebb szobaaquáriumában.

A szökőkút medenczében a kedvükért vízi növények voltak, hogy azoknak segélyével szabadon úzhessék mesterségüket: a vadászatot.

Órák hosszában át ültem a medence mellett, bámulva a halak ügyességét és életrealóságát s ma is csodálom, hogy aquáriumainkban még nincsenek meghonosítva, mert nagyon hajlandók a szobakulturára s annyira megszeli-dülnek, hogy az eledelt az ujjak közül veszik el.

A vadászhal teste tömör, rövid, alig egy arasznyi. Háta zöldesszürke (olyanféle mint a csuka színezete), mely az oldalakon és a hason ezüstfehérbe megy át. Két oldalán, keresztben négy-négy tigrisszerű fekete sáv vonul alá.

Szeme nagy s annak szaruhártyája világossárga, szivárványhártyája pedig fekete. Tekintetéről az első pillanatra meglátszik, hogy az okos, gondolkodó és nem olyan semmitmondó, mondhatnám hülye tekintet, a milyen a legtöbb halé.

Folyampartok mentén, csendes öblökben szokott tartózkodni, a melyeket a szél kerül; mert a szél legnagyobb ellenségük, a mennyiben az ilyen partmenti öblök vízi növényzetét ingásba hozza s ilyenkor igen nehéz mesterség számukra a vadászat.

Rendszerint csoportokban járnak s a víz felületéhez közel úszkálnak, de nem tömegben, hanem úgy, mintha hajtóvadászatra indulnának, egymástól harmincz-negyven centiméter távolságban,

A hajtás mindig a vízi növények felé történik, a melyektől egy arasznyira megállnak s ha valamelyikük a

növényzetben 30—35 centiméter magasságig egy-egy legyet, pókot vagy bárminemű rovt meglát, akkor fejét a víz felületéig emeli fel, elkezd czélozni és feltétlen biztossággal lelövi egy csepp vízzel a megpillantott zsákmányt, a mely ennek következtében a víz tükrére hull, honnan a hal felfalja.

Brehmnél szintén megtaláltam e halfajt, de a kitől Brehm az adatait kapta, az sohasem látott még vadászhalat a vadászatban, mert Brehm szerint a hal egy *víz-sugarat* lövel ki magából zsákmányára, pedig mindig csak egy *víz-cseppel*, tehát golyóval lövi le a zsákmányt s oly pontos czéllövő, hogy a midőn a növényzet felé úszva, előbb észre veszi áldozatát, akkor már egy méternyi távolságban is megáll és rövid czéllzás után onnan is lelövi.

E czélra a felső szájszéle rövidebb az alsónál s azon a nyíláson át, a mely így képződik, lövi ki a víz-cseppet.

Az elejtett zsákmányon soha össze nem vesznek, hanem azé, a melyik lelőtte. Hogy ez nem egyéb elismerésnél és udvariasságnál, azt abból láttam, hogy akkor, ha magam dobtam nekik a víz felületére egy-egy legyet: azon összekaptak s azé lett az elsőség, a melyik legfűrébb volt.

Az aquáriumban annyira megszeli-dülnek, hogy ha ujjaink között legyet nyujtunk feléjük, három négy ugrik ki érte a vízből s kicsipegeti ujjunk közül; ha pedig valamely nádszálfélére teszünk például egy szárnyatlan legyet s a nádszálat az aquárium széléhez tartva, némileg a víz felé hajlítjuk: azonnal akad vadász, a mely lelövi azt onnan.

Ha aquáriumban tartjuk a vadászhalat, akkor éppen azon tulajdonságánál fogva, mert magasra fel szokta magát a vízből vetni: az aquáriumban a víz színe fölött 6—8 centiméternyire ritka rácsozattal kell befednünk, ne hogy ha a hal felveti magát, kiugorjék az aquáriumból (a mi még aranyhalaknál is meggesik), mert a vadászhal hamar elpusztul.

A rácsozat a víz színe fölött a vadászhal részére azért is nagyon kívánatos, mert az arra leszálló legyet vagy bárminő rovt onnan azonnal lelövi s így megfelelő táplálékát maga keresi.

Kr. Ó.

Aquariumok tömítésére egyszerű és biztos szer az oltatlan méz és tojásfehérje keveréke. Amazt finom porrá — lisztté — törjük s annyi fehérjével keverjük, hogy az egész erős tézszaserű keveréket adjon. Ezt a gyúrmát tömjük az edény könnyező helyére, ha másként nem lehet, a nyílást megfelelően kitágítva avagy pedig új edényeknél az üveg felvételére szolgáló rovatékokba. Ha a tézsta tökéletesen megkeményedett, czélszerű azt még olvasztott paraffinnal is bekenni.

Élőhalak szállítására alakult vállalat. Ez évi július hó 29-én Londonban „The Live Fish Syndikate“ czég alatt 100,000 K. tőkével oly vállalat alakult, mely Kleinschmidt F. bukaresti lakósnak a halak élve szállítására vonatkozó találmányának tökéletesítését és alkalmazását tűzte feladatául. A vállalatban egy berlin hamburgi halmagykereskedő czégen kívül állítólag még több német, francia, angol, dán és osztrák bank is érdekelve van.

Eladó pontyivadék.

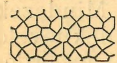
Alólirott uradalom tógazdaságában a folyó év folyamán mintegy

300,000 darab idei nemes ponty

kerül eladásra. Az anyag 1905. évben közvetlenül Wittingau ből, a Schwarzenberg hercegi uradalom tógazdaságából importált gyorsnövésű tenyészanyag ivadéka.

Ára kilogrammonként f. é. őszén szállítva **1 kor.**, 1906. év tavaszán leendő átvétellel **1 kor. 20 fill.**

Előjegyzést elfogad **nagyméltóságu Gróf ERDŐDY ISTVÁN tógazdasága, Jaska (Horvátország).**

„A TERMÉSZET“

vadászati folyóirat egy évre **6 korona.**

Szerkeszti: **Dr. Lendl Adolf**, Budapest, II., Donáti-utca 7. sz.

